

Dansk pressefoto mellem Skylla og Charybdis

Vil fremtiden i dansk pressefoto blive præget af primadonna-fotografer uden sans for billedets samspil med resten af avisen - eller af billedblinde journalister med Instamatic-kameraer?

DER VERSERER MINDST TO HISTORIER om dansk pressefotos aktuelle situation. Den ene historie handler om at danske pressefotografer er verdens bedste. De slæber internationale priser hjem i bunkevis – og forklarer blandt andet deres succes med det gode og konstruktive arbejdsklima i Danmark, samt med DJHs nyskabende billedjournalist-uddannelse der ellers var så udskældt i starten.

Den anden historie handler om at flere og flere fotografier i danske dagblade bliver taget af mere eller mindre billedblinde journalister med Instamatic-kameraer.

Begge historier er sande. Og undertegnede kan til og med supplere med en tredje historie – ligeledes sand, hvis man spørger mig: Dansk pressefoto manøvrerer i disse år mellem Skylla og Charybdis – og klarer man ikke at navigere lige så drevent som Odysseus i sin tid, så ender det galt.

Truslen til styrbord er de amatørfotos, der i stadig større omfang får lov at præge landets spalter – og dermed sænker ribben for hvad man kan slippe af sted med at trykke i en dansk avis. Produceret af førnævnte halvblinde (eller i hvert fald ikke særlig visuelt bevidste) journalister, med deres lige så u-visuelle redaktørers velsignelse.

Til bagbord har vi så en ny generation af pressefotografer, eller rettere billedjournalister, hvis succes har givet dem så megen vind i sejlene at de i visse tilfælde lader til at have overtaget magten over billedsiden på de aviser de er tilknyttet. Dette kunne være en positiv udvikling, for de fleste af de nye wonder-boys og -girls er både dygtige og ambitiøse. Men ak! Den konstruktive proces, hvor journalister og fotografer får bedre blik for hinandens kvaliteter – med et bedre og mere helstøbt produkt til følge – lader vente på sig. I øjeblikket er vi snarere vidner til et banalt systemskifte, hvor magten over billedet blot skifter fra journalister til fotografer. Hvilket ikke nødvendigvis er i avisernes interesse.

Måske er det dagbladsbranchens mangeårige tradition for krig imellem de forskellige faggrupper, der er synderen. Enhver der har haft sin gang på en dagbladsredaktion vil vide at "de andre" pr definition er idioter. Hvad angår pressefotografer, er disse i så mange år blevet trynet af respektløse journalister og redaktører, at det måske er forståeligt hvis de udnytter deres nyvundne magt til at give igen med samme mønt. Forståeligt, men ikke særlig hensigtsmæssigt.

Hvad er de konkrete udtryk for dette (påståede) magtskifte? Det er billeder der er kunst snarere end kommunikation. Fotos taget fra mærkværdige vinkler, indeholdende uendelige mængder af inaktiv luft eller uskarpe baggrunde, der ikke skal illustrere andet eller mere end fotografens avantgardistiske indstilling til billedkomposition. Samt rigide husregler for billedredigering, der dikterer at INGEN under NOGEN omstændigheder må ændre i fotografens egen beskæring af billedet. Resultatet bliver monotone avissider, præget af ensformige billedformater og stereotyp layout samt – langt mere alvorligt – af manglende korrespondance mellem billede og tekst.

DETTE ER HELDIGVIS kun virkeligheden på de store aviser, og gudskelov ikke engang på dem alle sammen. Men det er en potentiel glidebane som jeg mener der er grund til at advare imod. Ganske som vi skal være på vagt over for den anden, nok endnu mere alvorlige, trussel: Pressefotoets deroute på de mindre blade, hvor allerede udbrændte fotografer får fem minutter til at "skyde" mødet i den lokale håndboldklub før de haster videre til rensningsanlægget, brugsudleverens jubilæum og indvielsen af byens nye frisør. Uden anden viden om hvad historien går ud på end det journalisten har nået at kradsede ned på en billedbestilling.

Journalisten selv begiver sig, som tidligere omtalt, ud i verden med sit Instamatic-kamera som

I Claus Bjørn Larsens pressefotos (fx dette fra Kosovo) kommer kommunikationen altid i første række. Billederne er umiddelbart aflæselige, men rummer samtidig flere lag under det vi ser ved første øjekast.

© Claus Bjørn Larsen / Berlingske Tidende

eneste fotografiske ballast. I modsætning til fotografen ved journalisten noget om hvad historien går ud på, men ingenting om hvordan den kan fortælles i billeder. Derfor bliver hans eller hendes kreationer ofte til piktogram-fotos: "Oversygeplejerske går i vrede", så skal vi naturligvis have et billede af kvinden med sin hånd på dørgrebet.

Som det måske er fremgået, mener jeg egentlig at begge de omtalte tendenser KUNNE være positive – at de måske endog kunne antyde kursen imod en gylden fremtid for dansk pressefoto – men at den hovedløse måde, vi i øjeblikket håndterer problematikken på, desværre er ved at styre os direkte ind i klippen.

HVAD SKAL DER SÅ TIL for at vende udviklingen? Hvordan skal vi bære os ad for at navigere frelst forbi Skylla og Charybdis, hvordan finder vi det smalle stræde frem til den gyldne fremtid på den anden side? Tja, det handler jo om erkendelse og øget kompetence. Hos samtlige involverede parter.

Billedjournalisterne skal lære at forstå at en god historie skaber et behov hos læseren, en nysgerrighed efter at SE det der omtales i teksten. Artikler er ikke som noveller, hvor læseren er bedst tjent med at danne sig sine egne billeder. Avistekster handler om virkeligheden. Når jeg læser om trængslen i en afghansk flygtningelejr i Pakistan vil jeg gerne se hvordan der ser ud. I stedet spises jeg måske af med et billede af et vindue, med et halvt hovede af en afghaner der stirrer længselsfuldt ud (og højst sandsynligt tænker på sit

gamle fædreland). Kunst, ja; poesi, ja; men ikke det billede teksten havde gjort mig sulten på.

Med andre ord, fotografierne skal acceptere at kommunikationen kommer i første række. Før kunsten. Har billedet så flere lag, aner vi yderligere dybder under det umiddelbart aflæselige, ja så er det bare at glæde sig – og den type billeder har de senere års internationale konkurrencer jo bevist at danske fotografer i høj grad evner at levere.

De skrivende journalister skal ikke holde op med at tage billeder, for der er brug for mange billeder i fremtidens avis hvis den skal overleve. Men de skal naturligvis lære at fotografere. Og her er skarphed og komposition kun en mindre del af hemmeligheden. Den vigtigste del af øvelsen handler om at forstå hvordan billeder kommunikerer; om at lære at skabe billeder med liv, dybde og relevant kontekst, som omtalt af *Harold Evans* i hans fremragende bog, det ultimative værk om pressefotos: *Pictures on a Page* (1978).

Endelig skal redaktørerne lære at respektere fotografiet som en central komponent i deres produkt. En komponent der er alt for betydningsfuld til at skulle tåle den stedmoderlige behandling pressefotoet udsættes for i dag. Det er – som sagt og skrevet så ofte før – mediets overlevelse det handler om.

OLE MUNK

PS: Jeg ved godt at journalisterne ikke bruger Instamatic-kameraer. Billederne ser bare ofte sådan ud.